

Locul împrumutului lexical de origine anglo-americană în dinamica vocabularului limbii române de azi

Constantin MANEA
Maria-Camelia MANEA

Istoricul pătrunderii în limba română a elementelor lexicale provenite din engleză are deja o vechime respectabilă, peste 4.000 de astfel de itemuri ajungând să fie înregistrate de diversele dicționare ale limbii noastre¹. Unele anglicisme, deși (încă) percepute ca atare – dovadă, în majoritatea cazurilor, pronunțarea și / sau grafia lor –, sunt elemente relativ vechi ale vocabularului românei contemporane, pe care îndeosebi mijloacele de informare în masă le vehiculează în mod curent: „Iată, mulți cetățeni sunt interesați de acest *hold-up*.” (*Dan Diaconescu în direct, OTV, 14.07, 2004, ora 0.08*). Spre deosebire de acestea, remarcabila pletoră constituită de termenii de origine anglo-americană de dată recentă tinde să înlocuiască elemente lexicale cu (aproximativ) același sens, împrumutate anterior din diverse limbi de cultură europene, în primul rând din franceză: „(...) acoperirea necesarului de pe piața românească prin importuri de produse petroliere *procesate*² scump din țitei greu, de mai slabă calitate (...)” („România Mare”, nr. 749, 30 septembrie 2005, p. 3, col. 2); în vorbirea multor conducători ori directori de instituție sau resort (deveniți, de peste un deceniu și jumătate, *manageri* sau *executivi*), termenul *deadline* tinde să ia locul mai vechilor cuvinte românești *termen-limită* și *termen*³, iar anglicismul *lider* e în mod consecvent preferat (în presă, traduceri etc.) lui *conducător* (iar într-un film documentar despre perioada anglo-saxonă, transmis de postul de televiziune *Discovery*, traducătorii l-au preferat pe *lider* pentru *căpetenie*, *conducător* sau *șef*).

Alături de limbajul mass-media și de „jargonul” (necesarmenț anglicizat, am spune) al computerului, al informaticii, electronicii și domeniilor conexe (de ex. „Am scos *listingul* cu toți participanții” – cf. engl. *listing* „*Computer technol.* a printed copy of a program or file in a form that can be read by humans”), limbajul folosit în cadrul reuniunilor, simpoziunilor, sesiunilor și seminariilor științifice sau forumurilor ori reuniunilor diplomatice – cele mai multe cu participare internațională – impune, într-un ritm realment amețitor, astfel de termeni, unii dintre ei folosiți sau formați impropriu: „Să faci un *brief* [în sensul de „prezentare pe scurt” – *n. n.*] al ideii...” (*TVR 1*,

---

¹ Florin Marcu, *Noul dicționar de neologisme*, București, Editura Academiei Române, 1997 (NDN), Florin Marcu, *Marele dicționar de neologisme*, București, Editura Saeculum I.O., 2000 (MDN), *Dicționar enciclopedic*, București, Editura Enciclopedică, vol. I (1993), vol. II (1996), vol. III (1999), vol. IV (2001), vol. V (2004), vol. VI (2006)

² Să se compare cu termenul mai vechi *a preluca* (și el, presupunem, un calc structural de apartenență neologică, deși DEX₂ nu indică acest lucru).

³ Care, și ele, au înlocuit cuvântul *soroc*, aparținând lexicului vechi, preneologic al limbii.

6.05.2005, ora 15.30)⁴; cuvântul *facilitator* se întrebuințează referitor la rolul profesorului pe lângă cursanți (cf. engl. *facilitator*), devenind chiar un termen „în vogă”; verbul intransitiv *a socializa*, corespunzând engl. *to socialize* “to behave in a friendly or sociable manner” îi este acum preferat net mai vechiului *a întreține atmosfera* (iar, într-o emisiune transmisă de postul *TVR Internațional*, la 27 noiembrie 2005, am înregistrat forma reflexivă *a «se» socializa*, folosită în același sens ca mai sus); o reuniune-concurs de dans de societate, transmisă de unul dintre posturile de televiziune cu acoperire națională, se numește „Dance Masters 2005”; un fragment publicitar din revista *TV Story* (din 25 iulie 2005, p. 14) vorbește despre „Rexona *ministick*, Rexona *roll-on* și Sunsilk *mini*” etc. În mod cu totul neobișnuit, termenul *instant*⁵, a cărui existență în vocabularul românesc contemporan poate fi deja socotită la câteva decenii, apare acum în colocație cu substantivul *premiu*: „(...) sute de premii *instant*”. Pe de altă parte, se pare că nu mai există nici o urmă de „inhibiție” privitor la forma scrisă – și, evident, pronunțarea – unor astfel de împrumuturi lexicale: „renumitele *branduri* de produse sportive...” (dintr-un material publicitar); „(...) tu, *macho-ul* irezistibil” („TV Story”, 25 iulie 2005, p. 7).

Judecând lucrurile obiectiv, „sine ira et studio”, e evident că anglicismele foarte recente îmbogățesc limba română, dar, concomitent, ele par să „condamne” vorbitorul comun la însușirea unui mare număr de itemuri lexicale de origine anglo-saxonă.⁶ Unul dintre termenii cei mai populari din această categorie este, în ultima vreme, *brand*: „după care ni se prezintă un clasament cu mărci, *branduri* de mașini...” (la emisiunea *În gura presei*, transmisă de *Antena 1*, 25 ianuarie 2005, ora 6.35), „Ce părere aveți despre schimbarea de *brand* a partidului [PSD]?” etc. În majoritate, astfel de termeni sunt de uz internațional: „[TV] *România 1* lansează un *teleplay* după Rodica Ojog-Brașoveanu” (în „Ziua”, 15 sept. 2004, p. 8); „cei peste 500.000 de *chateri* [s. n.]” (mesaj primit de autori, pe telefonul mobil cu abonament *Orange*); „*Off-road nocturn*” (reportaj despre persoane, mai ales tineri, care se întrec cu mașini puternice de teren, pe șosele pustii sau pe locuri virane – la *Antena 1*, emisiunea *Observator*, 8.02.2006). Foarte mulți termeni de origine anglo-americană sunt perfect comprehensibili – în special de către vorbitorul cu un anumit grad de cultură – situat nu cu mult peste medie: „*Master classes* cu Mariana Nicolesco (*TVR Cultural*, 21 oct. 2004), *docudrama* (din engl. *docudrama* “a film or television programme based on true events, presented in a dramatized form”), „(...) este timpul să mergem la *stilist*” (în aceeași emisiune TV apare însă și compusul *hairstylist*, pronunțat [her-stilíst]), „(...) *inserturile* de la ora...” (radio *InfoPRO*, 10 ianuarie 2006)⁷ etc. Sunt însă și termeni care, principal, pot fi înțeleși numai dacă

⁴ Cf. engl. *brief* “a condensed or short statement or written synopsis; abstract” (*Collins English Dictionary and Thesaurus*). Un termen apropiat etimologic, destul de frecvent folosit la noi, este *briefing* (provenit din engl. *briefing* “1. a meeting at which detailed information or instructions are given, as for military operations, etc.; 2. the facts presented during such a meeting”).

⁵ Cf. engl. *instant* “adj. (esp. of foods): prepared or designed for preparation with very little time and effort: *instant coffee*”.

⁶ Pe de altă parte, este foarte adevărat că multe dintre acestea sunt, la origine, termeni latinești sau romanici: *computer* (<engl. *computer*, derivat de la verbul *to compute*, provenit din lat. *computare*), *a implementa* (<engl. *to implement* <lat. *implementum* <lat. *implere*) etc.

⁷ Termenul este, de fapt, mai vechi în limbă, după cum o poate dovedi următorul citat (din traducerea cărții de eseuri a lui Karel Čapek, *În captivitatea cuvintelor*, p. 42): „Cuvintele subliniate sunt *inserturi* narative cu care ați interpolat reprezentările dumneavoastră onirice” (cf. engl. *insert* “a thing that has been inserted,

vorbitorul vine relativ des în contact cu domeniul de relevanță referențială respectiv sau dacă are cunoștințe (minime, alteori chiar medii ori mediu-avansate) de limbă engleză: „TELEVIZOR (...) FLAT” (scris pe o etichetă expusă la supermagazinul PIC), „lucrător pe *catwalk* (...)”⁸ („TV Story”, 25 iulie 2005, p. 21), „un *screening* național” (din engl. *screening*, derivat de la verbul *to screen* “to test or check (an individual or group) so as to determine suitability for a task, etc.”), „(...) ce ghinion, în afară de niște *stripperi* cu capete de nucă seacă, nu se uită nimeni la bașoldina cu pricina” („România Mare”, nr. 749, 30 septembrie 2005, p. 2, col. 1).

Uneori însă, se pune în mod stringent problema adecvării mesajului la receptor – problema înțelegerii înseși a acestuia de către cei cărora le este destinat; de exemplu, cuvântul *scruber* (în sensul de „epurator de gaz cu ajutorul unui jet de apă”)¹⁰ e folosit într-un manual de *Chimia mediului și a calității vieții*, apărut la Editura LVS Crepuscul în anul 2000; într-o emisiune transmisă la postul TV Antena 1 la 17 noiembrie 2004 se spune cu nonșalanță: „Încercăm să facem un *stand-up*” (cf. engl. *stand-up* “(of a comedian) performing solo, while standing before an audience”). Dintre domeniile de activitate cele mai predispuse la acceptarea și preluarea în uz a unor astfel de împrumuturi neologice, trebuie remarcate, fără nici o urmă de îndoială, următoarele:

- Domeniul computerului și al informaticii (de multe ori numite, și în românește, „domeniul PC” sau „domeniul IT”): „cultura *cyber*” (la TV Cultural, 18.06.05), *stick* (de memorie), *a da clic(k) / a clica* < engl. *to click*, *a buta* < engl. *to boot*, *a aprada* < engl. *to upgrade* etc.; *clipboard* < engl. *clipboard* “Computing: a temporary storage area where text or other data cut or copied from a file is kept until it is pasted into another file”; *screen saver* etc.

- Domeniul automobilismului: *spoiler* < engl. *spoiler* “1. a device fitted to an aircraft wing to increase drag and reduce lift; 2. a similar device fitted to a car” (COLL) – în românește, dispozitivul se mai numește *eleron*; *opțiune*: „Cielo *full options*” < engl. *option* “the act or an instance of choosing or deciding; the power or liberty to choose” (COLL).

- Domeniul muzicii pop: „DJ Prospect” (numele unei formații de muzică pop); „O să facem și o *ședință* rock (...) și un *jam session*” (la TVR 2) – unde termenul *ședință* e calchiat după engl. *session* “1. a meeting of a group of musicians to record in a studio; 2. a meeting of a group of people to pursue an activity” (COLL); „(...) făcea parte din *Rock and Roll World*” (din revista „High Life”, 2 ian. 2004, p. 20); „zeul *heavy metal*” (ibid., p. 20).

- Domeniul presei sportive: „[Bruno Pezzey] era antrenorul formației de tineret *Under 21* a Austriei” (din „Gazeta sporturilor”, 4 ian. 1995, p. 7); „Două concludente succese (...) în toamna lui ’95 în *Champions League*” („Gazeta sporturilor”, 4 ian. 1995, p. 4); „astfel, echipa (...) a devenit favorita actuală a *bookmaker*-ilor englezi” (ibid., p. 7); *trial* < engl. *trial* “a competition for individuals” (COLL).

---

in particular: • a loose page or section, typically one carrying an advertisement, in a magazine or other publication. • an ornamental section of cloth or needlework inserted into the plain material of a garment. • a shot inserted in a film or video” (OXF).

⁸ Engl. *catwalk* înseamnă “a narrow pathway over the stage of a theatre, along a bridge, etc.” (COLL).

⁹ Primul sens al engl. *stripper* este “a striptease artist” (COLL).

¹⁰ Termen provenit din engl. *scrubber* “an apparatus for purifying a gas” (COLL).

• Domeniile economic, bancar, turistic: „agenții de *incoming*” [în turism] – adică „agenții care să aducă / primească turiști (în țară)” – cf. engl. *incoming* “the act of coming in; entrance” (transmis de *ProTV*, la emisiunea *Știri*, 3 dec. 2004); „Continuând strategia de diversificare a *portofoliului*,¹¹ ProCredit Bank va lansa în anul 2005 noi produse și servicii precum *Internet Banking*, carduri și *ATM-uri*. (...) ProCredit Bank pregătește o puternică extindere geografică a rețelei de sucursale și agenții, intenționând să își dubleze numărul de *locații* (...)”¹² ProCredit Bank va emite și obligațiuni *corporatiste*”¹³ (dintr-o broșură publicitară, apărută în luna august 2005); „Credit *preplătit*” (cf. engl. *prepaid, to prepay* “pay for in advance: *prepaid holidays*” (OXF), etc.

În strânsă legătură cu domeniile de activitate umană menționate mai sus, ar fi de remarcat rolul pe care îl joacă – în impunerea unui mare număr de itemuri lexicale de sorginte anglo-saxonă, vorbitorii obișnuiți familiarizându-se, uneori în manieră proliferant-explozivă, cu numeroase forme și rădăcini de origine sau proveniență anglo-americană – multitudinea de nume și titulaturi (de firme, instituții, entități juridice, produse sau pur și simplu de indivizi) care „au invadat” domeniul reclamei și al mass-media în ultima perioadă: *Castel Film* (nume de studio cinematografic), *DJ Prospect* (nume de formație de muzică pop); „fедераția sindicală a agricultorilor *AGROSTAR*”; *New Planet* (nume de magazin universal); „*BICĂ STAR*” (firmă de magazin, în centrul Piteștilor); „*Octavian Business*” (firmă de magazin din cartierul piteștean Trivale), „*Bar Toroipan*” (mic restaurant-bar aflat chiar alături); *ROMBIZ* (scris pe un afiș publicitar); *BIZ* (titlu de revistă); „(șervețele, rulouri) *FRISBI*”¹⁴; „*Altex – MEGASTORE*” (scris pe un banner stradal, în Pitești); „*Hard Work*” (firmă de construcții din Sibiu), *Starmod* (firmă de subansamble, Sibiu); *Euroconf* (firmă de magazin, Sibiu); *COPYLAND SRL* (firmă de copiat / xerox, Sibiu); *Sport Virus* (firmă de magazin cu articole sportive, mai ales pentru munte, în Sibiu); „Util vine de la *Skil – Technology Promotion S.R.L.*” (pe un banner publicitar pentru o dugheană de scule, în Pitești); „*Scule electrice profesionale și hobby*” (firmă din municipiul Alexandria); *Rock* – nume de cal de curse (din „*Gazeta sporturilor*”, 4 ian. 1995, p. 2), *Johnny Răducanu*, *Johnny Bota* (ambele, nume de instrumentiști români) etc. În mod similar, sunt de remarcat abrevierile de origine anglo-americană care „au năpădit” limba română, îndeosebi în ultimul timp: *pet / PET* „sticlă / bidon / recipient PET” < abrevierea englezească *PET* < *polyethylene terephthalate*; *ABS* [pron. a-be-és] < engl. *ABS brake* “antilock brake” (în care abrevierea *ABS* provine din germ. *Antiblockierung System*).

Unele itemuri lexicale de sorginte anglo-saxonă sunt folosite ca termeni de *specialitate*: „Tranziția permisă de *spin* este plasată spre numere de undă mai mici (...)”¹⁵

¹¹ Din engl. *portfolio* “2. a range of investments held by a person or organization: *a portfolio of insured municipal securities*. • a range of products or services offered by an organization, especially when considered as a business asset: *an unrivalled portfolio of quality brands*” (OXF).

¹² După engl. *location* “a site or position; situation”.

¹³ Adjectivul engl. *corporatist* este desfinit ca “specific to the organization of a state on a corporative basis”.

¹⁴ După engl. *frisbee* sau *Frisbee*, definit astfel de dicționarele limbii engleze: “*Trademark*: 1. a light concave plastic disc, usually 20-25 centimetres in diameter, thrown with a spinning motion for recreation or in competition”, 2. the outdoor game or amusement of skimming such a disc through the air”.

¹⁵ Din engl. *spin*, definit în fizică prin două sensuri: “1. the intrinsic angular momentum of an elementary particle or atomic nucleus, as distinguished from any angular momentum resulting from its motion; 2. a quantum number determining values of this angular momentum in units of the Dirac constant, having integral or half-integral values” (COLL).

Soluția rezultată a fost *refluxată* timp de 5 ore (...)”¹⁶. Cuvintele *intrări* (*de dicționar*) – în sensul de „cuvinte-titlu, articole de dicționar”¹⁷, ca și *formal vs. informal / nonformal* par să fi pătruns definitiv în limba română – cu sensurile englezești de „colocvial, familiar” și „neoficial”, de vreme ce le întrebuințează constant și mulți lingviști renumiți: „două contexte *informale*” (într-o emisiune de limba franceză, transmisă de *TVR Cultural*, la data de 19 mai 2005); „comitetul *informal* al Uniunii Europene” (TV); „educația (*formală* și *nonformală*) îl instrumentează pe viitorul adult pentru complexitate și schimbare” (dintr-un material tradus). De asemenea, pot fi înregistrate sute de cuvinte precum *pillow-lava* (tip de rocă magmatică – numele apare pe eticheta exponatului respectiv, la Muzeul de Geologie al României). Alți termeni de origine anglo-americană, aparținând unor domenii (științifice și / sau tehnice) specializate, sunt pe cale de a se impune ca atare în limba română: „(...) sunt formate din *dropleți* uleioși încastrați într-o matrice de lipid solid”¹⁸, „Se încearcă o modelare a dinamicii moleculare în câmpuri *self-consistente* pentru explicarea formării domeniilor nanometrice în mediul biomoleculilor mezogene”, „Au fost substituite interacțiile entropice *repulsive*”¹⁹ dintre catenele vecine din membrana lipidică printr-un potențial fenomenologic *self-consistent*”, „La baza acestor procese colective stă apariția unor câmpuri electrice *self-consistente* create de norii de ioni acumulați în fața electrozilor”²⁰ (toate exemplele sunt extrase dintr-un articol de specialitate).

Totuși, e greu de crezut că se vor impune în limbă multe anglicisme care tind spre statutul de „termeni de specialitate”, în ciuda folosirii lor destul de insistente: „a fost elaborat un nou model teoretic care *să fiteze* datele experimentale” (din același articol de specialitate ca mai sus – autorul vrând să spună: „să se armonizeze cu..., să se pună de acord cu...”); „Eu sunt în *board*-ul de la *Educația 2000+*” (cu alte cuvinte, într-un „comitet / consiliu de conducere / director” – exprimare auzită de la o persoană interviuată la postul *OTV*, la data de 8 mai 2005). Pe de o parte, pătrunderea unor astfel de neologisme în limba română, odată cu obiectele-referent, este previzibilă, naturală / logică (și, în consecință, cât se poate de justificată și binevenită – v. conceptul de *Wörter und Sachen*): *rafting* este numele unui sport nautic practicat pe râurile repezi de munte (OXF: “the sport or pastime of travelling down a river on a raft”); „(televizor) *picture-in-picture*”; „MP3 *playere*” (auzit la postul *Radio 21*); *joystick* “(informal) the control column of an aircraft • a lever that can be moved in several directions to control the movement of an image on a computer or similar display screen” (OXF) etc. Asta, în ciuda faptului că unele cuvinte din această categorie denumesc realități mai curând exotice: un fruct ca *pomelo*²¹ e mai degrabă rar, chiar și în supermagazinele românești contemporane, iar numele însuși (foarte posibil provenit din cuvântul olandez *pompelmoes*, la rândul său provenit din *pompoen* „mare” + port. *limao* „lămâie”) îl

¹⁶ Din engl. *to reflux* “*Chemistry*: boil or cause to boil in circumstances such that the vapour returns to the stock of liquid after condensing” (OXF).

¹⁷ După engl. *entry* “an item recorded, as in a diary, dictionary, or account” (COLL).

¹⁸ Din engl. *droplet* “a tiny drop” (COLL).

¹⁹ Din engl. *repulsive* “*Physics*: concerned with, producing, or being a repulsion” (COLL).

²⁰ Din engl. *self-consistent* “consistent throughout, consistent with its own functional structure”.

²¹ Cuvântul *pomelo* (cu varianta, rară, *pummelo*) e definit de dicționarele limbii engleze ca “1. a large yellow grapefruit-like edible fruit – the largest of the citrus fruits – with a thick yellow skin and bitter pulp, which resembles grapefruit in flavour; also called *shaddock*; 2. the tropical rutaceous tree that bears this fruit, *Citrus maxima* (or *Citrus decumana*), family *Rutaceae*”.

înlocuiește de fapt pe fr. *pamplermousse* „grapefruit”, destul de cunoscut la noi într-o vreme.

Pe de altă parte însă, ele pot reprezenta expresia „anglomaniei”, conștientizate sau nu: „Trimite acest *leaflet* la adresa...” (dintr-un material de reclamă); *pelete cartofi* (de fapt, niste rondele făcute dintr-o pastă de cartofi deshidratată)²²; „*cecklist*-ul”, „un *cecklist* întocmit de Davis și colaboratorii, care urmărește să stimuleze ideile pentru schimbarea unui produs, conține următorii itemi (...)”²³; *Brieful* inițial²⁴, care a conturat *targetul*²⁵ în vederea lansării acestei mărci a fost unul scurt și cuprinzător” (din revista „High Life”, 2 ian. 2004); „actorii selectați după un *casting* de excepție”, „*casting* național pentru guvernul Alianței PNL-PD”²⁶; „o textură foarte *glossy*, foarte transparentă”²⁷ (dintr-o reclamă TV la produse cosmetice), etc. Ocurențele de acest fel sunt cu atât mai frapante, cu cât ele pot reprezenta creații – nu întotdeauna fericite – pe teren autohton: „Urmăresc toate emisiunile *fashion-style*” (dintr-un interviu cu o candidată din județul Argeș pentru concursul „Miss World 2005”, publicat în ziarul „Societatea argeșeană” din 27 ianuarie 2005, pag. 16) – unde expresia (clar anglomană) *fashion-style* este o formațiune creată prin compunere, mai precis prin contopire de tip „copulativ” / *dvandva*²⁸; *trolere* „geamantane / valize cu roțile (și cadru metalic)” (dintr-un material publicitar tipărit)²⁹; *role* (în sensul de „patine cu roțile”)³⁰ etc. De regulă, anglicismele sunt acceptabile în măsura în care brevilocvența și apropierea lor semantică, logică și informativă le impun, îndeosebi ca termeni – cel puțin inițial – „de specialitate”: „Babakova, al cărei *personal best* este unul pentru istoria acestei probe (...)” (dintr-o emisiune sportivă la *TVR 2*, 18 sept. 2004, ora 15.40).

Principial vorbind, *presa*, de toate tipurile, scrisă sau din domeniul audiovizual, are contribuția cea mai însemnată în circularea anglicismelor – mai ales că multe materiale apărute în ziarele și revistele din România sunt pur și simplu preluate din presa internațională (cel mai adesea, de expresie anglo-saxonă), prin traducere sau adaptare sintetică. Iată numai câteva mostre de limbaj specific mass-media: „Imaginile montate într-o anumită dramaturgie, cu discursul *conex* rostit într-o manieră *specială*, au darul de a panica” (din revista „TV Story”, 25 iulie 2005); „Raluca Sandu va ține

²² Provenit din cuvântul engl. *pellet*, definit astfel de dicționare: “a small round ball, esp. of compressed matter: a wax pellet, fish food pellets”.

²³ Termenul englezesc *checklist* / *check list* e definit astfel: “a list of items, facts, names, etc., to be checked or referred to for comparison, identification, or verification” (COLL).

²⁴ Engl. *brief* e definit ca „*Chiefly British*: a set of instructions given to a person about a job or task: *his brief is to turn round the county's fortunes*. • Law a summary of the facts and legal points in a case given to a barrister to argue in court.” (OXF).

²⁵ Din engl. *target* “any point or area aimed at”, care, în mod paradoxal, tinde să înlocuiască rom. *obiectiv*, *țintă*, *scop*.

²⁶ Din engl. *casting*, în sensul “the choosing of actors for a production” (COLL).

²⁷ Din engl. *glossy* “smooth and shiny; lustrous” (COLL).

²⁸ Mecanism de compunere definit astfel în lexicologia de expresie anglo-saxonă: *dvandva* “a class of compound words consisting of two elements having a coordinate relationship as if connected by *and*; a compound word of this type, such as *Austro-Hungarian*, *tragicomic*” (COLL).

²⁹ Format, în românește, după engl. *trolley* “*British*: a wheeled cart or stand pushed by hand, and used for moving heavy items, such as shopping in a supermarket or luggage at a railway station” (COLL).

³⁰ Format prin apocoparea engl. *roller skate*, pronunțat [rôlăr ske(i)t]; engl. *roller skate* înseamnă „patine cu roțile” [“a device having clamps and straps for fastening to a boot or shoe and four small wheels that enable the wearer to glide swiftly over a floor or other surface” (COLL)].

coperta numărului pe noiembrie al revistei „FHM”, care va prezenta un *pictorial* cu imagini cât se poate de *sexy* ale frumoasei jucătoare de tenis. Fiica președintelui FRF a pozat în lenjerie intimă, *shooting-ul* având loc la un hotel din București (...) Altfel, pe Raluca Sandu o mai puteți vedea într-o ipostază unică în această seară, când *Antena 1* a surprins-o furând dintr-un magazin din *Mall* (...)” („Gazeta sporturilor”, 2004); „...Un veac mai târziu, tizul său, Podgett [tizul lui Lewis Carroll, *n.n.*], rămânând în domeniul *science-fiction*-ului social și păstrând motive din *Wonderland*-ul predecesorului, a creat „Frazbile și Granchiose” (...)”, „Băieții (...) au nenorocul de a nu afla (...) prin *nursery* o astfel de jucărie-*soccer*, decât cea *made in England*” („Gazeta sporturilor”, 4 ian. 1995, p. 7, col. I); „rezultatele *previzionate* de acest *exit poll* (...)” (transmisiune electorală la *TVR 1*); „*Miss Divizia Sexy*” (numele unui concurs, avându-l ca prezentator pe Dan Negru – citat din revista „TV Story”, 25 iulie 2005, p. 24), etc.

Prima afirmație care se poate face despre unele anglicisme, privitor la gradul (relativ) de acceptare în vocabularul limbii române, este că sunt mai degrabă rare sau „exotice” în peisajul lexical românesc: „Calendarul *autoshow 2004*” (din revista „High Life”, 2 ian. 2004, p. 8); „*Making of*” (titlu generic de pagină, *ibid.*, p. 10); „*Make-up: Narcisa Șimandan, Stilism: Camil Dumitrescu*” (*ibid.*, p. 18)³¹; „*agreement, airbag, all right*”³²; „această dimeniune *adițională* (...)” (la *TV Cultural*, 18 iunie 2005); termenul *kiteboarding* (fișat din revista „High Life”, 2 ian. 2004, p. 12) nu apare în majoritatea dicționarelor limbii engleze mai recente, la fel ca și *BASE Jumping*³³; „dacă ați ratat filmul în *prime time*, acum urmăriți reluarea lui!” (din revista „TV Story”, 25 iulie 2005, p. 30)³⁴; „*Click* aici și o să poți trânti de pereți cu (...)”, „*Click!*”, „*Click* să le vezi numele!” (*ibid.*, p. 54); „*mixul media...*” (dintr-un material publicitar apărut în revista „ProCinema”); „(...) un sistem de apărare *knock-down* bazat pe tehnicile de karate cele mai eficiente, combinate cu aruncările specifice judo-ului (...) Instructori: *Branch Chief Sensei Nicolae Costin*” (dintr-un fluturaș de reclamă pentru cursuri de arte marțiale); *KID BANK* și *Kid cont* (denumirea unor servicii bancare – în materialele publicitare respective) etc. Expresii ca *advertising agency* (“an organization that creates advertising material, contracts for publication space, and undertakes market research on behalf of its clients”) sau *jet set* (din engl. (*the*) *jet set* “(informal) wealthy and fashionable people who travel widely and frequently for pleasure”) au ajuns să fie folosite ca atare (ultimul, ca titlu la rubrica – despre VIP-uri, mai ales actori – la *BITV*). În acest context, trebuie evidențiat faptul că unele cuvinte și expresii de origine anglo-americană folosite de mass-media și publicitatea din țara noastră reprezintă cazuri extreme, ca formă sau ca inteligibilitate (pentru vorbitorul nefamiliarizat îndeajuns cu vocabularul limbii engleze): *Perfect family* (subtitlu, în articolul *Ioana Popescu Tăriceanu – Constanta din viața unui politician inconstant* din revista „Unica”, august 2005, nr. 8 (93), p. 20); „Fenomen geologic sau *x-file*? (titlu în ziarul „Libertatea”, 16 martie 2006); „procesul ăsta e mai jos în acest *ranking* ['reŋking]” (dintr-o declarație a unui antrenor de

³¹ Deși în dicționarele englezești pe care le-am consultat există doar (*hair*)*stylist* și *hairstyle*.

³² Toate găsite în DOOM₂.

³³ Primul termen, *BASE*, este de fapt o abreviere de la: *Buildings, Antennae, Span and Earthbound* [*objects*] „clădiri, antene, obiecte arcuite sau fixate de pământ”.

³⁴ Din engl. *prime time*, cu definiția de dicționar: “the time at which a radio or television audience is expected to be at its highest: *the show is networked at prime time*” (OXF); “the peak viewing time on television, for which advertising rates are the highest” (COLL).

gimnastică, la postul TV *Antena 1*, 31 ian. 2005); „am făcut o dizertație despre sex, *gender, rol*” (auzit de la o asistentă universitară de la catedra de științe psihopedagogice, C.U.I., Universitatea din Pitești); „două *breaking news-uri*” (la postul *Prima TV*, 21 aprilie 2005); „Vrei *gene XXL?* (...) Prima *maskara* cu microfibre” (reclamă TV)³⁵; „cere-le *promóterilor...*”, „15 *car CD-playere*” (reclamă, *BITV*); *Vili's, Gabi's* (firme de mici magazine din Brașov); *Cash Taxi* (emisiune la *Prima TV*, ora 22.00 – cu Gabi Jugaru); „Cea mai faimoasă lucrare a lui Händel, *Messiah (...)*”³⁶ (*TVR Cultural*, 23 febr. 2005); „*Ōo-óo!*” (în sensul de „Am pățit-o!”, „E de rău!”); „Ups!” (traducere la desene animate, pe postul TV *JETIX*)³⁷ etc., etc. Unele sunt de domeniul absurdului sau al umorului macabru: „One love, one life” (inscripție pe un mormânt, în cimitirul „Sf. Gheorghe” din Pitești).

Din nefericire, categoria de termeni și expresii numite – prin tradiție, nicidecum cu intenție peiorativă – *barbarisme* are o reprezentare consistentă în aria lexicală a anglicismelor pe cale de a pătrunde (sau, mai degrabă, „a se strecura”) în vocabularul limbii române actuale; de pildă, din pricina traducerilor neinspirate și a persoanelor pe care le-am putea numi „angloimitatori”, efectiv a dispărut din exprimarea prezentatorilor TV termenul *încordat* (referitor la *relații, atmosferă* etc.): acum se zice practic numai *tensionat*.

Fără a încerca să ne erijăm în judecători (sau... inchizitori) ai realității lingvistice de la noi, considerăm (încă) inacceptabile în limba română exprimări precum: „Am făcut un *coinage*, așa, un bricolaj!” (*TV Cultural*, 18 iunie 2005); „(...) segmentul *mainstream*” („Ziua”, 16 martie 2006); „Revocare *rejectată...*” („România Mare”, nr. 749, 30 septembrie 2005, p. 3, col. 2); „(...) a lăsat emoțiile să-i „*blureze*” imaginea” (din revista „TV Story”, 25 iulie 2005, p. 1); „El *suportă* federațiile, le *ajută*” (dintr-o declarație a lui Ion Țiriac, la *Antena 1*, 31 ian. 2005); „Fondurile din agricultură depind de Franța și UK” (analist politic, la *Realitatea TV*, 18 iunie 2005); „ANTAN – *Repellent* împotriva țințarilor”³⁸; „*facem playlisturi*” (producător muzical, la TVR); „am un *featuring* în Portugalia” (un manelist, la *Prima TV*). Multe persoane publice preferă să spună: *a prezerva*, „Sunt foarte *confuzat*” etc. Unele anglicisme de acest fel poartă amprenta clară a activității (haotice, neavizate) de traducere: „*capturi în exces față* de normele stabilite” (din revista „National Geographic”, august 2004, p. 108, col. I)³⁹; „N24 reprezintă o investiție de 5.000.000 de euro în amenajări, echipamente tehnice și *capabilități* de transmisie (...)” – „Argeșeanul”, 6 sept. 2004, p. 12, col. 1); „(...) să instaleze un climat *simpatetic*, o atmosferă permisivă (...)”⁴⁰; „Știrile de la ora 11 sunt *creme de la creme*” (la postul de radio *InfoPRO*, 10 ian. 2006)⁴¹ etc.

³⁵ Din engl. *maskara* “a cosmetic substance for darkening, colouring, and thickening the eyelashes, applied with a brush or rod” – adică rom. rimel.

³⁶ În locul numelui propriu *Mesia*, cu grafie și pronunțare autohtone...

³⁷ Cf. engl. *oops* “[ups, u:ps] an exclamation of surprise or of apology as when someone drops something or makes a mistake” (COLL).

³⁸ Din engl. *repellent / repellant* “something, especially a chemical substance, that repels: *insect repellent*” (COLL).

³⁹ Cf. engl. *in excess of* “more than; exceeding: *a top speed in excess of 20 knots*” (OXF).

⁴⁰ Cf. engl. *sympathetic* “1. characterized by, feeling, or showing sympathy; understanding; 2. in accord with the subject’s personality or mood; congenial” (COLL).

⁴¹ Cf. engl. *crème de la crème* “the very best (of something)”, el însuși un franțuzism (la origine, livresc) în limba engleză.

Într-adevăr, *uzurparea de sens* e procesul „de interfață” (implicând, așadar, atât nivelul sensului, cât și pe cel al formei) care se vedește cel mai activ în cadrul complexului de cauze ale preluării greșite a termenilor de origine anglo-americană. Iată numai câteva exemple de astfel de „barbarisme”: *expertiză* („Apoi, în sprijinul deciziei politice vin (...) grupurile, laboratoarele, institutele de cercetare, sutele de catedre și facultăți de științe politice, care furnizează politicienilor de la putere și din opoziție o inestimabilă *expertiză*⁴² internă și internațională” – din articolul *Anormal este să regretăm ce a fost înainte*, în „România liberă”, nr. 1451, 5 ianuarie, 1995, p. 2, col. 2); „Vom acorda un *suport* condiționat d-lui Theodor Stolojan” (la *Antena 1*, 23 iulie 2005); „(...) Groază pe care au indus-o abundant televiziunile noastre, transformate în *suporturi* pentru un interminabil film de groază” (din revista „TV Story”, 25 iulie 2005, p. 1); substantivul *abstract*, în sensul de „rezumat, sumar” (mai ales când e anexat unei lucrări științifice, unui articol publicat într-o revistă de specialitate); verbul *a (se) escalada* – în sensul de „a urca / a avansa / a se dezvolta rapid / accelerat”: „(...) războiul nedeclarat al Kremlinului împotriva refractarului președinte al Moldovei, Vladimir Voronin, *s-a escaladat*” (din articolul *Putin a stopat importul de vin din Moldova*, apărut în ziarul *Ziua*, 27 septembrie 2005), ca și substantivul derivat din acesta, *escaladare*: „*Escaladarea* acțiunilor represive ale guvernanților de la Chișinău împotriva protestatarilor anticomuniști” (din articolul *Extemporalul de sâmbătă*, apărut în ziarul „Adevărul”, nr. 3668, 6 aprilie 2002)⁴³. Există o largă categorie de itemuri lexicale care reiau sensuri după limba engleză, ducând la răspândirea considerabilă (în special în anumite contexte) a unor astfel de termeni: *letal*: („O combinație *letală* a celor doi jucători germani” – *TVRI*, 18 iunie 2005)⁴⁴, *rată*: „(...) are o *rată* de goluri impresionantă”⁴⁵ (*TVRI*, 18 iunie 2005), *a acoperi*: „să le mulțumim jurnaliștilor pentru felul cum *au acoperit* evenimentele” (la *TVRI*)⁴⁶, *proeminent*:⁴⁷ „*Proeminentul* critic muzical Smaranda Oțeanu-Bunea (...)” (din articolul *Opera Comică pentru Copii confirmă*, apărut în ziarul „Cronica Română”, 20 mai 2005), „(...) un spectacol (...) aproape clasic (...) prezentat de Teatrul „Tomasi Aron” din Sfântu Gheorghe și semnat de *proeminentul* regizor Borbely Laszlo” (din articolul *Prima ediție a unui festival de teatru neconvențional*, apărut în ziarul „Cronica Română”, 30 mai 2005) etc.

Celebrii *False Friends* din limba engleză (acei termeni numiți și „prieteni trădători / perfizi” sau chiar „prieteni falși”) – adică „omonimele interlingvistice” – constituie, în contextul abordat aici, categoria cea mai semnificativă de termeni supuși folosirii greșite: „(...) *avocatul* fotbalului total” (spus de comentatorul meciului de

⁴² Termenul englezesc corespunzător, *expertise*, se definește ca “special skill, knowledge, or judgment; expertness” (COLL).

⁴³ Cf. engl. *to escalate* “increase rapidly: *the price of tickets escalated* • become or cause to become more intense or serious: *the disturbance escalated into a full-scale riot*; [with OBJ.] *we do not want to escalate the war*” (OXF).

⁴⁴ Cf. engl. *lethal* “1. able to cause or causing death; 2. of or suggestive of death” (COLL).

⁴⁵ Cf. engl. *rate* “the relative speed of progress or change of something variable; pace: *he works at a great rate*; *the rate of production has doubled*”; în astfel de contexte, engl *rate* corespunde termenilor românești *frecvență*, *viteză*, *proporție* sau chiar *productivitate*.

⁴⁶ Cf. engl. *to cover* – în sensul de: “to act as reporter or photographer on (a news event, etc.) for a newspaper or magazine: *to cover sports events*” (COLL).

⁴⁷ Cf. engl. *prominent* – în sensul de: “widely known; eminent” (COLL).

fotbal Iran-Mexic, la *TVRI*, 11 iunie 2006, ora 21.00)⁴⁸; „Valeriu Stoica, unul dintre cei mai experimentați și *versatili* politicieni pe care îi are România și (...) una dintre personalitățile proeminente ale liberalilor (...)”⁴⁹ (din articolul *Arbitraj internațional la Banca Mondială*, apărut în ziarul *Avea*, 21 iulie 2005). Foarte multe persoane îl folosesc, totuși, în sensul „tradițional”, impus de multă vreme în limba română (i.e. „nestatornic, schimbător; lipsit de fermitate” – MDN): „Eu nu pot să uit că din fostul PCR a ieșit un individ atât de *versatil* și de uns cu toate alifiile pe cât este acest Iliescu”, spune Păvălucă” (din articolul *Păvălucă – un „golan” absolut onorabil*, apărut în ziarul „România liberă”, 22 sept. 2004); pe de altă parte, folosirea ezitantă, inconsecventă a cuvântului în presa românească duce adesea la ambiguități: „De-a lungul anilor, s-a impus imaginea unui Iliescu atotputernic, politician versat și *versatil*, fără alt Dumnezeu decât partidul și fără alt scop în viață decât păstrarea puterii (...)” (din articolul *Despre faimă, credibilitate și ipocrizie*, apărut în ziarul „Avea”, 2 august 2005). Fenomenele *semantice* care au loc în cadrul procesului de îmbogățire lexicală a limbii române prin aflulul masiv de anglicisme țin esențialmente de *extinderea sau specializarea sensurilor*, după model anglo-american; de exemplu, cuvântul *flotă* capătă noi sensuri, în special în expresia *flotă de automobile* (pentru mai vechiul *parc de automobile*)⁵⁰; la fel se întâmplă cu termenii: *agresiv* („[managerii] tind să devină mai *agresivi*”⁵¹ și *șovinizm*, cu sensul, englezesc, de “male chauvinism”⁵². Mai recent, *snack*⁵³ pare să nu mai fie asociat lui *snackbar* – termen care credem că începe, și el, să dispară din uz – ci a început să fie întrebuințat, aproape exclusiv, relativ la ceea ce englezii ar numi *crisps*, iar americanii, *chips*⁵⁴ (cartofi prăjiți sau un tip de biscuiți foarte subțiri și uscați, destinați copiilor, mâncați din pungă); oricum, termenul *snack* începe să se opună lui *gustare* (care trebuie să fie o masă mai consistentă, presupunând, de pildă, existența unui sandvici).

Foarte interesanți ni se par termenii care suferă resemantizări – adesea destul de bizare, incluzând, în unele cazuri, nuanțe conotative, în conformitate cu anumite contexte specifice: „mai ales într-un domeniu ca al economiei, care rămâne *soft*” (context în care se operează o distincție între domenii „mai tehnice”, deci „hard”, și altele, mai „soft”! – dintr-un interviu cu o persoană oficială din cadrul BNR, la *BITV*, 21 aprilie 2005)⁵⁵. Tot mai mulți români, studenți sau elevi de pildă, care văd – firește – foarte multe filme americane traduse (în felul în care sunt ele traduse), au început să folosească termenul *paranoic* în sensul de „(extrem de) suspicios; obsesiv, etc.”⁵⁶. Și

⁴⁸ Cf. engl. *advocate* – în sensul de: “(noun): a person who upholds or defends a cause; supporter” (COLL) – adică „susținător, supporter”.

⁴⁹ Cf. engl. *versatile* – în sensul de: “capable of, or adapted for many different uses, skills, etc.” (COLL).

⁵⁰ Cf. engl. *fleet* – în sensul de: “vehicles operating together, or under the same ownership: a *fleet of ambulances took the injured to hospital*” (OXF).

⁵¹ Cf. engl. *aggressive* – în sensul de: “assertive; vigorous: an *aggressive businessman*” (COLL).

⁵² Cf. engl. *chauvinism* “smug irrational belief in the superiority of one’s own race, party, sex, etc.: *male chauvinism*” (COLL).

⁵³ V. engl. *snack* “a small amount of food eaten between meals. • a light meal that is eaten in a hurry or in a casual manner” (OXF).

⁵⁴ Cuvintele sun definite astfel – respectiv – *crisp*: “*British*: a very thin slice of potato fried and eaten cold as a snack” și *chip* “the U.S. and Canadian name for crisp (sense 10)” (COLL).

⁵⁵ Cf. engl. *soft*, trunchiere a lui *software* “*Computer technol*: the programs that can be used with a particular computer system” (COLL).

⁵⁶ Cf. engl. *paranoia* “*Informal*: intense fear or suspicion, esp. when unfounded” (COLL), ca și *paranoic*.

sensul lui *week-end* este supus, la unii vorbitori care nu au noțiuni elementare de engleză, unei specializări sui-generice: „Mie îmi place să vin aici [undeva unde se venea chiar sâmbăta și duminica] – zici că e *week-end*” (cu alte cuvinte, termenul *week-end* își restrânge sensul la „recreere, distracție”⁵⁷).

Există însă și anglicisme cu o formă asemănătoare cuvintelor românești – care continuă aceeași rădăcini (de obicei, latino-romanice) – care impun noi sensuri în lexiconul limbii; sunt, așadar, cuvinte cu o vechime apreciabilă care ajung să capete „o nouă viață semantică” în limba română. Este, credem, de remarcat frecvența sporită a folosirii unor termeni ca *academic* și *memorandum*, sub influența limbii engleze: „Dar, pentru a înțelege mai bine problemele, să reamintim că la Bonn (1992) s-a profilat conceptul reformei universitare răsăritene (conținând reforma curriculum-ului, replasarea cercetării științifice la baza universității, o nouă rețea de conexiuni ale universității cu viața socială, transparența deciziilor *academice*”⁵⁸ (din articolul *La Pisa, un nou memorandum*⁵⁹ pentru universități, în „România liberă”, nr. 1451, 5 ianuarie, 1995, p. 3). Același lucru se poate remarca în: „o afacere de nișă,⁶⁰ adică nespeculată de nimeni până acum” (din revista „High Life”, 2 ian. 2004, p. 11); „Nișa cu naționalismul era foarte bună pentru Gigi Becali” (la *TVR*); „După *imensul* hit „Paranoid” (din revista „High Life”, 2 ian. 2004, p. 20), cf. engl. *immense*, în contexte ca: *an immense apartment building*; „lovitura de *image* primită” (la *Realitatea TV*), cf. engl. *image*, în sensul de “the general impression that a person, organization, or product presents to the public: *she strives to project an image of youth*”. În mod asemănător, ne putem întreba cât de mult a ajuns la modă mai recent cuvântul *a admite* în sensul de „a recunoaște”, sub influența termenului englezesc *to admit* “1. to confess or acknowledge (a crime, mistake, etc.); 2. to concede (the truth or validity of something)”.

Pe de altă parte, există cuvinte vechi în limbă, al căror sens s-a extins prin calc semantic, ele tinzând să dobândească statutul de „cuvinte în vogă”, prin mimetism anglofil: „Sindicaliștii din electricitate solicită stabilitatea *slujbelor*” (la *Radio KISS FM*, ora 8.33, 21 oct. 2004)⁶¹; „Congelarea nu omoară virusurile, așa cum face temperatura *înaltă*” (din revista „Asul verde”, nr. 21, 2005, p. 10, col. 1); „Dacă am învățat ceva de la părinții și profesorii mei, am învățat că-mi *pasă!*”⁶² (la *TVRI*, 27 noiembrie 2004); „lăsați o *linie liberă*” (adică, „un *rând* (scris sau de scris)”⁶³ – din pliantul-invitație, cu titlul *Call for Papers*, primit de autori din partea Universității din Petroșani, în luna octombrie 2005).

⁵⁷ Să se observe însă faptul că, foarte frecvent, se folosește combinația sintactică (de tip locuțional) *activități de week-end* – or aceste activități sunt, prin natura lor, distractive, recreaționale!

⁵⁸ Prin tradiție, la noi se zicea în astfel de cazuri *universitar*.

⁵⁹ Cf. engl. *memorandum*, în sensul de “a written statement, record, or communication such as within an office” (COLL).

⁶⁰ Cf. engl. *niche*, definit de dicționarele englezești astfel: “1. a position particularly suitable for the person occupying it; 2. a small, specialized and profitable group or corner of the market: *important new niche markets*”.

⁶¹ După cuvântul englezesc *job* (preluat uneori la noi ca atare: „Târg de *joburi*”), tradus, în mod mecanic, prin „neoașismul” *slujbă* (să se compare cu mai vechiul *serviciu*).

⁶² Cf. engl. *to care* “to have regard, affection, or consideration (for): *he cares more for his hobby than his job*” (COLL).

⁶³ Cf. engl. *line* “a row of words printed or written across a page or column” (COLL).

Din punct de vedere formal, trebuie remarcat că există cuvinte de origine anglo-americană care, fiind derivate, sunt „transparente” compozițional – ele sunt, așadar, inteligibile pentru vorbitorul comun, grație înseși structurii lor morfo-lexicale: „*post-producția peliculei*”⁶⁴ (din revista „TV Story”, 25 iulie 2005, p 19); „*pre-producția a început deja la New York*”⁶⁵ (ibid.); „*credit preplătit*”, „*cartele preplătite*”⁶⁶; „*premixuri* (termen utilizat în legătură cu medicamentele sau substanțele chimice fitosanitare)”⁶⁷; „*(...) accesoriizat de multe ori cu lucrurile lui Posh Spice*” (din revista „TV Story”, 25 iulie 2005, p 20)⁶⁸; „*Torturi personalizate cu fotografiile dvs.*” (reclamă, la *TVS*)⁶⁹. Și în categoria termenilor de sorginte anglo-americană, se impune subliniată *creativitatea* deosebită a limbii române – limbă care, în deceniile trecute, a creat și pus în circulație destul de numeroase cuvinte, cele mai multe pseudoanglicisme și false anglicisme, de tipul: *coșaveraj*, *handbal*, *tenismană / tenismenă* etc. În perioada mai recentă, de după 1990, se vorbește la noi despre: „întreprindere *auditată*” (așadar, de la substantivele *audit* și *auditor*, s-a format, prin etimologie internă multiplă – și, într-o măsură semnificativă, sub influența engl. *to audit*⁷⁰, verbul *a audita*); *vocal* „solist vocal”: „Chris Martin (foto), *vocalul* trupei Coldplay” (din revista „TV Story”, 25 iulie 2005, p. 7)⁷¹; *extraopțiuni* (formație prefixală rezultată sub influența adjectivului engl. *extra* “being more than what is usual or expected; additional”⁷²; *a sumariza* „a rezuma, a exprima sumar / pe scurt”⁷³: „Haideți să *sumarizez* acum!” (jurnalist la un cotidian central, pe *TVRI*, 31 ian. 2005); „*a manageria banii*”; *a frankensteiniza*, *frankensteinizare* (deși termenul **to frankensteinize* e imposibil de găsit în dicționarele englezești) etc.

Derivarea și compunerea își aduc din plin contribuția la crearea unui număr destul de însemnat de termeni cu aparență de „cuvinte neaoșe”, cum sunt: *a brendui* (< engl. *brand* “a type of product manufactured by a particular company under a particular name: a new brand of soap powder. • a brand name: the firm will market computer software under its own brand. • a particular type or kind of something: the Finnish

⁶⁴ Cf. engl. *post-production* “work done on a film or recording after filming or recording has taken place: *post-production editing*” (COLL).

⁶⁵ Cf. engl. *pre-production* “work done on a product, especially a film or broadcast programme, before full-scale production begins” (COLL).

⁶⁶ Cf. engl. *prepaid* “paid for in advance: *prepaid holidays*” (COLL).

⁶⁷ Cf. engl. *premix* “a mixture that is provided already mixed, in particular: • a ready-mixed feed for cattle or horses. • a preparation of the dry components of a building material such as concrete or plaster” (OXF).

⁶⁸ Cf. engl. *to accessorize / accessorise* “to add accessories to: *accessorize a plain jacket with feminine jewellery*” (COLL).

⁶⁹ Cf. engl. *to personalize / personalise* “to mark (stationery, clothing, etc.) with a person’s initials, name, etc.” (COLL).

⁷⁰ V. engl. *to audit* “conduct an official financial inspection of (a company or its accounts): *unlimited companies must also have their accounts audited*. • conduct a systematic review of: *a method of auditing obstetric and neonatal care*” (OXF).

⁷¹ Deși în limba engleză *vocal*, ca substantiv, înseamnă, potrivit dicționarelor limbii: “(often *vocals*): a part of a piece of music that is sung. • a musical performance involving singing.” (OXF).

⁷² La noi, *extra* a devenit prefix, dublându-l pe mai vechiul *extra-*, care însemna „(în) afară (de), superior; foarte” (MDN), dealtfel ca și prefixul englezesc *extra-* “outside or beyond an area or scope: *extrasensory; extraterritorial*” (COLL).

⁷³ Din engl. *to summarize or to summarise* “to make or be a summary of; to express concisely” (COLL).

*brand of democratic socialism*⁷⁴; *talk-show-iști* (în emisiunea *Dan Diaconescu Direct*, OTV, 14 iulie 2004); „căsuțe de vacanță sau *weekendite*, cum le spune la noi” (*Jurnal TVR*, 16 febr. 2004, ora 23.05); „Transportul cu *midibuze*” (în ziarul „Argeșul”, 22 martie 2006, p. 8)⁷⁵; „(...) cum s-a întâmplat în *Euroland*” (adică, în „zona [de circulație a monedei] euro” – dintr-un interviu cu o persoană oficială de la BNR, la *BITV*, 21 apr. 2005) etc. Se observă, până și în vorbirea copiilor, proliferarea prin analogie a unor forme asemănătoare celor de mai sus – fără îndoială sub influența filmelor americane – cu traduceri aferente: „E *superușor!* (...) E *megașor!* (...) E *hiperușor!*”⁷⁶

Zona mai largă a comercialului (incluzând activitățile de divertisment și comunicare) este – firește – cea mai ilustrativă în acest sens; alături de domeniul divertismentului, publicitatea dă frâu liber creativității lexicale: „*Futsal Constanța*” (asociație de fotbal în sală); *NapoLife* (etichetă de chefir produsă de firma *Napolact*); *Stufstock* (numele unui festival de muzică pop – aluzie la *Woodstock* și la vegetația locală, unde predomină *stuful*); *Mobilandia* (în alt material de reclamă, mai recent, apare varianta, „neromânizată”, *Mobiland*); „UNIVERSALL – Supermaketul de care ai nevoie!”; „Dormitor *X-TEND*” (toate, în materiale publicitare).

Cu totul remarcabile ni se par creațiile fantezist-colocviale sau umoristice ori ironice, de tipul : *DESKISS* (scris pe un orar-reclamă – pentru postul *Radio KISS-FM* – afișat pe ușa unui magazin din Pitești); *ZOOMZET* – *Fața nevăzută a micului ecran* (titlu de rubrică în revista „TV Mania”, nr. 32 (357), 8 aug. 2005, p. 6); „*Oops Radio*”, „*Oops Media*”; „*SHOW* pe el!”; „*Coolmea* distracției”⁷⁷ (emisiune transmisă de *TVR2*, duminică, în iarna 2005-2006); *JoyAnna* (etichetă de unt, produs la Târgu-Mureș); „Un *peak*, dar ce mai contează!”⁷⁸; „*Fii SMSeriaș!*”⁷⁹ (afișe publicitare); „*Sfântul Duh FM*”⁸⁰ (la *Radio KISS FM*, 21 oct. 2004, ora 8.42); „*Cât poți fi de uau!*”⁸¹ (titlu de melodie pe o casetă a cântărețului Ștefan Banică jr.) etc. Mai mult, creativitatea nedezmințită a limbii române este stimulată suplimentar de modele străine – preluate mai ales prin cultura de tip audio-video – de ex. „*autoboți*, *decepticoni*, *miniconi*”⁸² (într-un film american de desene animate, transmis de *ProTV*). Comparate cu acestea, creații lexicale colocviale ca „*mitingeaală*” și „*gangsteraș*” – formate prin atașarea unor sufixe autohtone la teme anglo-saxone – sunt cu totul modeste. Limbă „omnivoră” din punct de vedere lexical, româna nu-și dezmente apetitul pentru înnoire nici sub raportul relativei ușurințe cu care realizează *adaptarea morfologică* a termenilor de origine anglo-americană pătrunși mai recent: „*Lili Sandu* a preferat *party*-ul *Andreei* (...)” (din revista „TV Story”, 25 iulie 2005, p. 55); *beach-baruri* (la *TVR1*, într-o emisiune despre starea plajelor românești la

⁷⁴ În engleză există verbul *to brand* “assign a brand name to”, alături de substantivul postverbal *branding* “the promotion of a particular product or company by means of advertising and distinctive design” (OXF).

⁷⁵ Format prin analogie nu atât cu rom. *microbuz*, cât cu engl. *minibus* “a small bus able to carry approximately ten passengers” (COLL) – după modelul (*modei*) *mini* / *maxi* / *midi* (*jupei*).

⁷⁶ Cf. engl. *supermaket*, *hypermaket* (care – curios – este format în limba engleză după franc. *hypermaché*) etc.

⁷⁷ Din engl. *cool* “*Informal, chiefly U.S. and Canadian: excellent; marvellous*” (COLL).

⁷⁸ Cf. engl. *peak* “the pointed summit of a mountain; a mountain with a pointed summit; the point of greatest development, strength, etc.: *the peak of his career*” (COLL).

⁷⁹ Cf. abrev. engl. SMS “Short Message System”.

⁸⁰ Cf. abrev. engl. FM “frequency modulation”.

⁸¹ Din engl. *wow* “an exclamation of admiration, amazement, etc” (COLL).

⁸² Formate prin mecanismul de compunere pe care lexicologia anglo-saxonă îl numește *blending*, din: *auto[matic]* + *[ro]bot* (primul), *decept[ion]* + *icon* (al doilea) și *mini-* + *icon* (ultimul).

începutul sezonului estival 2006, transmisă la data de 4 iunie). Este foarte adevărat că – în limbajul presei mai ales – se întâlnesc destule inconsecvențe, ocurențe criticabile și erori într-o măsură care privește adaptarea morfo-gramaticală: „restructurarea *curriculei* universitare” (dintr-o emisiune a postului *TVRM*, 10 oct. 2004, ora 23.59 – unde forma de genitiv abuzivă pornește de la o presupusă formă feminină, *curricula*, care este, din punct de vedere etimologic, un plural latinesc folosit de limba engleză în paralel cu forma, regularizată, *curriculum*); „În nici un *mediu* românesc n-a apărut nimic [despre demisia d-lui O. Belu – n.n.]”⁸³ (la *TVRI*, 31 ian. 2005).

Consecințele de ordin gramatical asupra limbii române ale acestui proces de adopție lexicală sunt previzibile și mai degrabă marginale: structurile predominant analitice, cu tendință spre caracterul izolant, ale limbii engleze transpar în numeroase contexte specifice limbajului actual din mass-media: „Istoria ultimilor doi oameni care au fost scoși vii de sub ruinele *World Trade Center*” (unde marcarea morfologică a genitivului este implicită – din revista „*TV Story*”, 25 iulie 2005, p 19). În același context, e de semnalat faptul că, în română, categoria substantivelor *epicene* este considerabil sporită de aportul anglo-saxon, care impune, cu o frecvență tot mai mare, forme ca „*un top model*”, „*un (foto)model*” etc.

Aparent marginale – și relativ puțin cercetate – sunt implicațiile lingvistice ale „citatelor culturale” avându-și sorgintea în lumea anglo-saxonă / anglofonă. Iată câteva ilustrări: „(...) realitatea dezlănțuită a unei lumi „ieșite din țâțâni” (cf. Shakespeare: “This world is *out of joint*” (în *Hamlet*) – citat din Stefan Zweig, *Lumea de ieri*, Editura Univers, 1988, pagina 6); „(...) riscă să se transforme în *comedie a erorilor*” (citat cultural – din păcate, viciat de traducerea greșită a titlului comediei shakespeariene, care ar fi trebuit să fie, de fapt, „comedia / farsa încercărilor”); „Dan Petrescu a izbutit, în sfârșit, să reentre în „11”-le „bufnițelor”⁸⁴ (adică – se deduce din contextul articolului – echipa britanică Sheffield Wednesday (din „*Gazeta sporturilor*”, 4 ian. 1995, p. 7); *Lakers în carnaval* (titlu de articol, *ibid.* – și aici, citatul de tip cultural este obscur pentru cititorii care nu sunt foarte pasionați de baschet – mai precis microbiști / fani ai acestui joc așa cum este practicat în S.U.A. – în consecință susceptibili de a ști că echipa-fanion a statului Michigan se numește *Michigan Lakers*; „*nerdul*, ca *figură culturală* [s. n.]” (la postul *TV Cultural*, 18 iun. 2005 – cf. engl. *nerd* sau *nurd* [nə:d] “*Slang: a stupid and feeble person*” (COLL).

Unele *convenții cultural-lingvistice* sunt, de asemenea, puse în joc odată cu familiarizarea tot mai accentuată a lumii mass-media cu limba engleză și realitățile adiacente ei – adică, lumea de „realia” care îi corespunde. Exemplele abundă în presa românească recentă: „O competiție de *clasa A* care a devenit nerentabilă”⁸⁵ (din revista

⁸³ Dealtfel, aceeași problemă se întâlnește și în uzul anglo-saxon: doar vorbitorii cei mai instruiți și avizați folosesc forma *media* pentru plural, statisticile demonstrând că, mai recent, forma *media* corespunzând, în mod neetimologic, numărului singular (ca în „*Television is a valuable media for advertising*”) câștigă teren la modul absolut.

⁸⁴ Aluzie cultural-sportivă – destul de obscură pentru cititorul român – având la bază imaginea emblematică a *bufniței* în zona York.

⁸⁵ Cf. engl. *A*, termen care, între alte sensuri, le înregistrează și pe următoarele: “denoting the highest-earning socio-economic category for marketing purposes, including top management and senior professional personnel”; de asemenea, în Marea Britanie există diploma școlară / certificatul de studii care se numește *A level* “the advanced level of a subject taken for General Certificate of Education (GCE)” (COLL).

„TV Story”, 25 iulie 2005, p. 58); „Dacia Unirea vs. Dinamo (la emisiunea de sport a postului *Național TV*); „Victorii „*Spurs*”, *Gol Gică Popescu!*” (adică, ale echipei engleze *Tottenham Hotspur* – titlu de articol din „*Gazeta sporturilor*”, 4 ian. 1995, p. 7) etc.

Chestiunea *conștientizării* (relative) a sensului anglicismelor pătrunse – sau pe cale de a pătrunde – în vocabularul limbii române contemporane ar merita, credem, o mai mare atenție, întrucât poate oferi detalii cât se poate de semnificative, de mare interes – de pildă – pentru preocupările de sociolingvistică și psiholingvistică. Atitudinea vorbitorilor merge de la explicitarea, mai mult sau mai puțin nonșalantă, a termenilor de origine anglo-americană („Se ia *blender-ul* (chestia aia de făcut *cocktail-uri*)” – din revista „*TV Story*”, 25 iulie 2005, p. 54) la totala lor ignorare și, drept consecință, folosirea lor redundantă („La doi litri avem doar „*Izvorul Spring*” – vânzătoare de la un chioșc alimentar), trecând prin niveluri diferite de decodare etimologică („E prea bun ca să fie *light!*” – reclamă TV pentru *Pepsi Light*; dealtfel, forma *light* coexistă cu *lights* – rezultat din trunchierea structurală a sintagmei *light cigarettes*, urmată de substantivizarea adjectivului – folosită ca atare, din păcate, și pentru a desemna băutura răcoritoare mai sus menționată), unele presupunând chiar și demersuri – firește, empirice – de explicitare: „De fapt, e *camerawoman*, nu *cameraman*” (un realizator, la postul *DDTV*). În mod asemănător, cei care știu limba engleză (cel puțin la nivel mediu), fiind așadar capabili să le asocieze unor cuvinte de origine anglo-americană însăși literalitatea lor (de ex. *bullshit*, *Give me a break!*), sunt foarte satisfăcuți de această relaționare etimologică formă-sens.

Adesea apare chiar *traducerea* unor anglicisme în contextele în care ele sunt folosite, făcută cu finalitate explicativă de către vorbitorul respectiv, ale cărui cunoștințe în domeniu se presupune că sunt mai extinse; de exemplu, *sponsorul* cuiva [într-un sistem de tip *MLM* – adică “multi-level marketing”] este „cel care l-a introdus în sistem”; un *starting* este „(o ședință de) inițiere, (un) instructaj (complet)” etc. Dimpotrivă, multe anglicisme sunt de neînțeles pentru mulți (presupuși) utilizatori ai mesajelor media transmise pe cele mai felurite canale; la un post de radio românesc se repetă zilnic apeluri-reclamă ca: „Ascultați *Kiss-FM hit music station!*” sau: „Veniți la [...] *party, powered by Kiss-FM hit music station!*”, încât ne putem întreba pentru cine e făcută reclama transmisă la radio, dacă în proporție de aproximativ două cincimi – după aprecierea noastră – folosește termeni și expresii preluate ca atare din limba engleză; iar o firmă de magazin de pantofi din orașul Alexandria are inscripția „bilingvă” *MODA SHOE*. Implicațiile ținând de *uz, stil și registru* pun în lumină, de asemenea, aspecte de interes mai general pentru lingvist. Astfel, fenomenul eufemizării se manifestă pregnant în cadrul categoriei de termeni studiați în prezentul articol, fie că vorba de: (a) eufemisme apărute pe teren anglo-american, fie că avem de-a face (b) cu intenția eufemistică a vorbitorilor de limbă română. Iată câteva exemple pentru prima categorie de eufemisme: *devoluție* (termen care a fost preluat ca atare și de alți politicieni europeni – de pildă, de cei italieni)⁸⁶, *a delocaliza, delocalizare* („*delocalizarea* unor întreprinderi” – dintr-un discurs al prim-ministrului Călin Popescu-Tăriceanu, la *Realitatea TV*, 25 apr. 2005 – de fapt, un reflex al engl. *to relocate* (ca și al derivatului

⁸⁶ V. engl. *devolution* “a transfer or allocation of authority, esp. from a central government to regional governments or particular interests” (COLL).

său *relocation*)⁸⁷, verbul fiind definit de dicționarele limbii engleze ca “to move or be moved to a new place, esp. (of an employee, a business, etc.) to a new area or place of employment; (intr. – of an employee, a business, etc.) to move to a new place and establish one’s home or business there: *sixty workers could face redundancy because the firm is relocating*”); revistele cu conținut sexy sau porno au fost rebotezate, și la noi, „reviste pentru adulți” (expresie auzită de noi și la emisiunea *Observator* a postului TV *Antena 1*, la 19 martie 2004, ora 7.18), după modelul engl. *adult magazine* – unde atributul *adult* denotă “suitable only for adults (used euphemistically to refer to a sexually explicit film, book, or magazine); *negrii (nord-)americani* sunt, mai recent, numiți *afro-americieni* – cf. engl. *African Americans* “chiefly US: an American of African origin” (OXF).⁸⁸

Și din cea de-a doua categorie de itemuri lexicale cu intenție eufemistică se pot cita o sumedenie de termeni vehiculați de mass-media din România, mulți pătrunși în limbajul curent. Acum, oamenii nu mai sunt *nemuțumiți*, sunt *frustrați* (cf. engl. *frustrated* “having feelings of dissatisfaction or lack of fulfilment”), iar în locul vetustului *cadru de conducere* a apărut *executiv* (cf. engl. *executive* “(Adj.) having the power to put plans, actions, or laws into effect: *an executive chairman, executive authority*. • (Noun) suitable or appropriate for a senior business executive: *an executive house | an executive jet*” (OXF). Un fel de limbaj „mai elegant”, un tip de vocabular cu termeni „mai plăcuți auzului” (dar, din păcate, constituind un jargon destul de greu de înțeles pentru cei mai mulți vorbitori ai limbii) pune în circulație tot mai insistent exprimări ca: „*disponibil* în magazinele de (...)” (pentru variantele mai românești „de vânzare la...” ori „care se găsește / se poate găsi la... / se comercializează la...”) sau: „Pasagerii pentru zborul (...) sunt rugați să se prezinte la punctul de *checking* numărul (...)” (în aerogara Băneasa).

Eufemizarea, ca fenomen aflat la interfața dintre limbă și utilizarea socială a vocabularului, este în mod necesar „în pas cu vremurile”: dacă *orfelinat* a devenit *casă de copii (școlari)*, apoi *centru de plasament (familial)*, este cât se poate de firesc ca diversele compartimente sau servicii ale unor spitale să fie *externalizate*, unele centre comerciale sau zone de recreere să fie *dezafectate* etc. Categoria descriptivă de „sexy” a pătruns bine și în vocabularul (și, deci, lumea) copiilor, înlocuind – destul de brutal – pe *drăguț(ă)* sau *atractiv(ă)*: școlarul Alin S., de 8 ani, declară, senin și mândru, în timpul unei ore de limba română, că mama lui e *sexy*. În ceea ce privește *forma* cuvintelor de relevanță anglo-saxonă, este de remarcat, pe lângă caracterul lor adesea nefixat, vag fixat, ezitant sau contradictoriu, apetitul pentru „anglizarea” (sau hiperanglizarea) pronunțării, vizibilă în exemple ca: Marilyn *Monroe* – rostit în original [mʌn'rəu] – este un nume pe care românii au tendința să-l „reanglizeze” ca pronunțare, plasând accentul pe prima silabă; (Dacia) *Logan* este pronunțat relativ frecvent ['logan] sau ['logən], dar și – e drept, foarte rar – ['ləugən]; numele firmei de telefonie mobilă *Orange* cunoaște, la noi, practic doar pronunțarea englezească; personal, am auzit numele *Carrefour* pronunțat [kérfur]. Pe de altă parte, pronunțarea termenului *supervisor* oscilează între [súpervaizăr], [súpărvaizăr], [súpervaizer] și [súpărvaizer] (*OTV*, 21 febr. 2005), la fel

⁸⁷ Este interesant de observat că engl. *delocalize* sau *delocalise* înseamnă “1. to remove from the usual locality. 2. to free from local influences” (COLL).

⁸⁸ Articolul conține următoarea notă de uz: “*African American* is the currently accepted term in the US for Americans of African origin, having first become prominent in the late 1980s”.

cum termenul *golgeter* [golg'éter] este pronunțat și [golg'éter]. Dimpotrivă, unele cuvinte foarte frecvente sunt pronunțate fatalmente în mod eronat: „Hai la *Mac*” – pronunțat [mek] – adică *McDonald's*, este spus de copii, dar și de părinți, în mod curent.

La fel ca în cazul oricărui alt compartiment etimologic al vocabularului limbii, anglicismele ocazionează apariția a numeroase – uneori, de-a dreptul incredibile – *improprietați*, care se datoresc de cele mai multe ori cunoașterii imperfecte – sau mai mult decât impecate – a limbii-sursă, iar altelei dorinței pure de epata, folosind forme și structuri străine limbii române: „faruri *adaptive*” (cf. engl. *adaptive* – *Antena3* – așa s-a pronunțat cuvântul, deși pe ecran scria *adaptative*); *oncologiști* (în textul unui fluturaș publicitar la un produs anticancerigen); „actul constituțional de la 6 septembrie 1940, prin care regele a fost *deprivat* de toate puterile”⁸⁹ (la *TV Cultural*, 23 apr. 2005); *disconfortant* (din traducerea unei secretare – cf. engl. *discomforting*) etc. Cazurile când formele (pretins) englezești sunt scrise incorect nu sunt, prin comparație, la fel de condamnabile: „Și, în general, ce știu acești „*looseri*” (...) despre creșterea și scăderea unor partide în sondajele de opinie?” („România Mare”, nr. 805, anul XVI, 16 decembrie 2005, p. 12, col. 2); „(...) a asistat *live* la înfrângerea Stelei”⁹⁰ (din ziarul „Curierul Zilei”, 22 mart. 2005, p. 3); „A văzut că totul era *ok* (din revista „High Life”, 2 ian. 2004, p. 10). De cele mai multe ori, scrierea greșită apare la cuvinte extrem de recente sau foarte rare / marginale / „exotice”: „(...) în sprijinul deciziei politice vin acele *thanks-tanks*, grupurile, laboratoarele, institutele de cercetare (...)” (din art. *Anormal este să regretăm ce a fost înainte*, în „România liberă”, nr. 1451, 5 ianuarie, 1995, p. 2, col. 2)⁹¹.

În *concluzie*, se poate aprecia că, în condițiile în care, la noi, sursa principală de împrumut lexical e limba engleză, aflul de anglicisme mai recente este prea mare și prea rapid pentru a putea fi normat, grație eforturilor oneste și obiective ale specialiștilor din domeniul (cultivării) limbii române; ultimul cuvânt rămâne, prin urmare, uzului, îndeosebi celui din ariile mai specializate ale vocabularului. Se poate presupune că tot uzul va fi cel care va „filtra” și formele și sensurile care, astăzi, pot fi considerate (încă) extreme sau inacceptabile – cu alte cuvinte, „barbarismele”: un cuvânt ca *locație* (în sensul de „loc, poziție, așezare, situație, amplasare, amplasament”) de exemplu, repetat de către utilizatori pe o perioadă destul de lungă, va sfârși prin a se impune în limbă cu acest sens, calchiat după engl. *location*.

Rolul cel mai însemnat în impunerea unor anglicisme va reveni și în continuare mass-media și activităților legate de comunicarea socială – incluzând publicitatea; factorii subiectivi vor continua să joace un rol decisiv în acest proces, conferindu-i, la rigoare, pecetea „anglomaniei”.

Adaptarea morfologică și fonetică pare să urmeze, în continuare, un curs destul de sinuos și imprevizibil (care poate fi ilustrat elocvent, între alți termeni, de cuvintele

⁸⁹ În dicționarele noastre există numai termenul *deprivare* „(Psih.) situație clinică sau experimentală în care bolnavul întrerupe contactele senzoriale cu mediul ambiant” – și el tot un anglicism, provenit din *deprivation*.

⁹⁰ În cazul de față, adverbului engl. *live* “during, at, or in the form of a live performance: *the show went out live*” (COLL) – rom. „pe viu” i s-a substituit subst. *live* – rom. „viață”.

⁹¹ Termenul corect este *think-tank*, definit în limba engleză ca “a group of specialists organized by a business enterprise, governmental body, etc., and commissioned to undertake intensive study and research into specified problems”.

sandvici / sendviș și management, cu multitudinea lor incredibilă de variante nerecomandate de norma lingvistică). Caracterul mai degrabă haotic al procesului de „împământenire” a unor anglicisme mai recente are totuși șanse destul de mari de ameliorare, în măsura în care foarte mulți români continuă să aprofundeze cunoașterea limbii engleze – în mod predominant sistematic și conștient.

Un bun instrument de lucru ar trebui să-l reprezinte, în activitatea (de dorit, sistematică și cât mai științific întemeiată) de fundamentare a normării uzului în domeniul lexical, fișarea ocurențelor de neologisme recente (în speță, de anglicisme) din textele atât de diverse oferite de mass-media din țara noastră – a cărei încununare ar putea fi, de pildă, un corpus lexical al presei românești contemporane.

Bibliografie

a) Volume, studii, articole

- Avram, Mioara, *Anglicismele în limba română actuală*, București, Editura Academiei Române, 1997.
- Bantaș, Andrei, *English and Contrastive Studies*, București, T.U.B., 1978.
- Bryson, Bill, *Mother Tongue – The English Language*, London, Penguin Books, 1998.
- Ciobanu, Georgeta, *Anglicismele în limba română*, Timișoara, 1996.
- Dimitrescu, Florica, *Dinamica lexicului românesc*, Cluj, Editura Clusium, 1995.
- Pergnier, Maurice, *Les Anglicismes*, Paris, PUF, 1989.
- Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, București, Editura ALL, 2001.
- Filipović, Rudolf, *The English Element in the Main European Languages (Research in Progress)*, in „Studia Romanica et Anglica Zagrabiensia”, no. 21-22 / 1966, p. 103-112.
- Manea, Constantin, *Remarks on the Recent English Loanwords in the Romanian Vocabulary of Economics*, Conferință de filologie, Universitatea Transilvania din Brașov, aprilie 1998.
- Pârlog, Hortensia, *Termeni de origine engleză în publicistica românească contemporană*, in „Analele Universității din Timișoara”, 9, fasc. 1, 1971, p. 55-68.
- Stoichițoiu, Adriana, *A Functional Approach to the Study of Recent English Borrowings in Romanian*, in „Analele Universității București, Limba și literatura română”, vol. XXXV, 1986, p. 84-92.
- Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Anglomania – o formă de snobism lingvistic*, in *Comunicările Hyperion*, vol. II, București, Editura Hyperion XXI, 1993, p. 270-280.
- Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Influența engleză în limbajul presei actuale: o perspectivă normativă*, in *Comunicările Hyperion*, 6, București, Editura Hyperion XXI, 1997, p. 167-181.
- Stoichițoiu-Ichim, Adriana, „Romgleza”: *opțiune personală sau efect al globalizării?*, in *Identitate românească și integritate europeană. Probleme și perspective*, București, Editura Ars Docendi, 2003, p. 95-105.

b) Dicționare

- Bantaș, Andrei, *Dicționar englez-român*, București, Editura Teora, 1999.
- Collins English Dictionary*, Collins, 2002.
- Collins English Dictionary and Thesaurus*, HarperCollins Publishers, 1992 (dicționar electronic, Versiunea 0.1) – (COLL).
- Dicționar enciclopedic*, București, Editura Enciclopedică, vol. I (1993), vol. II (1996), vol. III (1999), vol. IV (2001), vol. V (2004), vol. VI (2006).

- Dicționarul explicativ al limbii române* (Ion Coteanu, Luiza Seche, Mircea Seche), București, Editura Univers enciclopedic, 1998 – (DEX₂).
- Dimitrescu, Florica, *Dicționar de cuvinte recente*, Editura Albatros, 1982; (ediția a II-a), București, Editura Logos, 1997 – (DCR).
- Levițchi, Leon, Bantaș, Andrei, *Dicționar englez-român*, București, Editura Teora, 1996.
- Marcu, Florin, *Noul dicționar de neologisme*, București, Editura Academiei Române, 1997 – (NDN).
- Marcu, Florin, *Marele dicționar de neologisme*, București, Editura Saeculum I.O., 2000 – (MDN).
- The New Oxford Dictionary of English*, Oxford University Press, 2001 – (OXF).
- The New Penguin English Dictionary*, London, Penguin Books, 2001.
- The Random House Dictionary of the English Language* (The Unabridged Edition), New York, Random House, 1966.
- Webster's Encyclopedic Unabridged Dictionary of the English Language*, New York / Avenel, Gramercy Books, 1994 – (WEB).

The Scope of the Anglo-American Lexical Influx Penetrating into Contemporary Romanian and its Current Dynamics

The English loans have seen a rather long and respectable progress in Romanian, and some recent such terms tend to replace older lexical items, previously borrowed from other European languages. The present paper tries to make a brief assessment of certain major aspects of this linguistic influx: the comparative weight of the various referential domains involved, the linguistic “propriety” and acceptability of the most recent lexical items – some of which are perfectly comprehensible by the average speaker of Romanian, while others are nearly perfect “aliens”, the prevalent position held by the technical terms, in principle opposed to the mere “Anglomaniac” borrowings, as well as the place held in the context by the idiom of the media. If some more recent English loans are mere “exotic”, quite unintelligible (and rather unacceptable) terms in the contemporary vocabulary of Romanian – i.e. sheer *barbarisms*, erroneously constructed or derived words or expressions, most of which spring out of meaning usurpation – some other terms illustrate the semantico-lexical processes of broadening and specialisation of meaning. Interestingly enough, there are Anglicisms exhibiting a form similar to Romanian words that continue old (usually Latino-Romance) roots, which assign new senses to those traditional terms, as there are numerous extensions of the meanings of various Romanian words belonging to the old, native stock, via loan-translation based on utter Anglophile mimicry.

The conclusions of the present contribution are: that the special lexical creativity of Romanian is still rife, including numerous substandard, humorous and imaginative coinages; that the morpho-syntactic adaptation of the more recent borrowings is relatively smooth and effortless, while also being rather chaotic from a strictly form-oriented perspective; that there is relative, though not spectacular, speaker-awareness in this process of lexical penetration – including the cultural level. It can be safely stated that the Englished lexical inflow is too ample and precipitate to be conveniently regulated from an objectively normative point of view. It seems that the future belongs, on the one hand, to actual linguistic use and, on the other hand, to the comparative ascendancy of the mass media – both tempered by the obvious trend towards genuine systematism and increased awareness in the common speakers’ drive towards achieving a better command of English.